

Nr 382

Av herr **Dahlén**, i anledning av *Kungl. Maj:ts framställning om anslag till atomenergiverksamhet inom AB Atomenergi*.

Vid sin anmälan till riksdagen av atomenergiprogrammet för budgetåret 1958/59 uttalar handelsministern, att atomenergien, sedan tillgångarna på vattenkraft tagits i anspråk, utgör den ojämförligt viktigaste inhemska energikälla, som kan tillgodose en fortsatt framtida ökning av energiförbrukningen. Genom lämnade redogörelser från vattenfallsstyrelsen och delegationen för atomenergifrågor har också klarlagts, att behovet av atomenergi kommer att göra sig med skärpa gällande på ett tidigare stadium än man från början räknade med. Dessa synpunkter framhäver angelägenheten att så snart som möjligt få i praktisk drift de första atomenergiwerken för att erfarenheter från dessa skall kunna tillgodogöras vid en utveckling i större skala av atomenergiprogrammet under slutet av sextiotalet och på sjuttiotalet.

En grundförutsättning, för att en betryggande självförsörjning med atomenergi skall kunna uppnås i vårt land, är emellertid att en tillräcklig inhemsk produktion av uran och tungt vatten kommer till stånd. Att i någon större utsträckning basera atomenergiwerkens försörjning med uranbränsle och tungt vatten på en import, som kan påverkas och i kritiska lägen kanske helt omöjliggöras av omständigheter utom svensk kontroll, kan icke vara tillrådligt. Det är därför i och för sig tillfredsställande att i Kungl. Maj:ts förslag beträffande atomenergiprogrammet betydande medel avses för påbörjande av ett nytt uranverk, även om en stark nedskärning av AB Atomenergis anslagsäskande på denna punkt skett. Med det av Kungl. Maj:t förordade beloppet om 10 miljoner kronor synes emellertid så omfattande förberedelser och inledningsarbeten för ett nytt uranverk kunna göras att tidtabellen för atomenergiprogrammet i stort torde kunna drägligt följas.

Delvis annorlunda förhåller det sig emellertid med planerna för tillverkning av tungt vatten. I detta avseende begär AB Atomenergi endast att 1,5 miljoner kronor skall ställas till förfogande för vissa försöksarbeten. Delegationen för atomenergifrågor och Kungl. Maj:t har tillstyrkt framställningen. Delegationen framhåller också vikten av att fortsätta överväganden sker beträffande lämplig finansieringsmetod och organisationsform för en inhemsk produktion av tungt vatten.

Det är angeläget att delegationens önskemål om erforderliga överenskommelser beträffande de organisatoriska och finansiella villkoren för tillverkning i Sverige av tungt vatten tillgodoses utan varje onödig tidsutdräkt.

Beträffande de tekniska förutsättningarna för en sådan tillverkning förtjänar följande omständigheter beaktande.

En produktion av tungt vatten har sedan länge varit i gång i Norge. Några exceptionella tekniska svårigheter eller problem av för svensk teknik hittills okänd karaktär torde icke föreligga för en svensk tillverkning. En sådan synes därför nu kunna startas på en bredare bas än den av AB Atomenergi i första hand föreslagna försöksanläggningen. Om det begärda anslaget för den sistnämnda höjes från 1,5 miljoner till 3,0 miljoner kronor kan en anläggning för produktion i full skala börja utbyggas under nästa budgetår. Härigenom kan en avsevärd tidsvinst göras när det gäller att få tillgång till större kvantiteter av svenskt tungt vatten.

Någon höjning av det av Kungl. Maj:t förordade totala anslaget till AB Atomenergi om 112 miljoner kronor behöver icke föranledas härav. Inom den totala anslagsramen bör bolaget självt företaga de små reduceringar på för atomenergiprogrammets fullföljande mindre väsentliga punkter, som erfordras för att tillgodose önskemålet om en snabbare start med tillverkningen av tungt vatten. Härvid torde i första hand den omfattande utbyggnaden av bolagets administrativa apparat och sådana personalförstärkningar, som icke är av omedelbar betydelse för programmets fullföljande, kunna komma i fråga.

Med hänvisning till ovanstående hemställes således,

1) att riksdagen vid sin behandling av anslagen till atomenergiprogrammet under tionde huvudtiteln skall besluta om en sådan omfördelning inom den av Kungl. Maj:t föreslagna anslagsramen, att för tillverkning av tungt vatten kan disponeras ytterligare 1,5 miljoner kronor utöver det belopp för nämnda ändamål, som av Kungl. Maj:t förordats;

2) att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t skall framhålla angelägenheten av att erforderliga överenskommelser träffas om finansieringsmetod och organisationsform för tillverkning av tungt vatten inom landet.

Stockholm den 26 januari 1958

Olle Dahlén